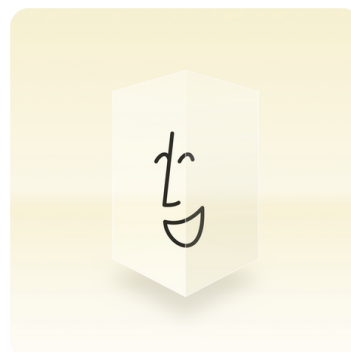
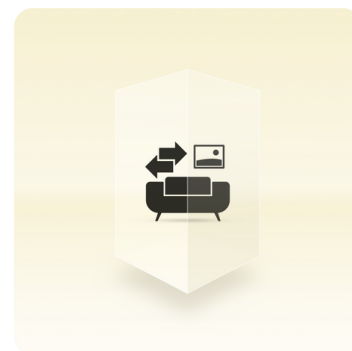
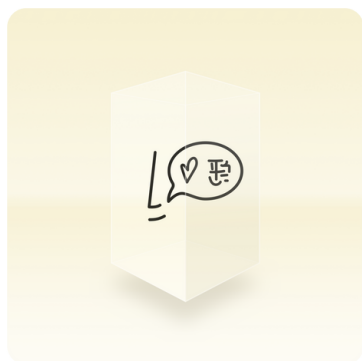
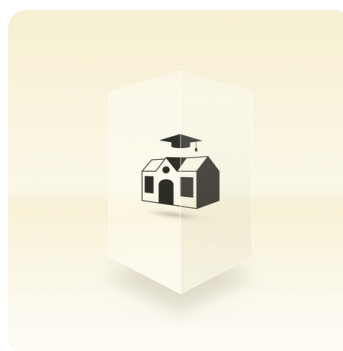
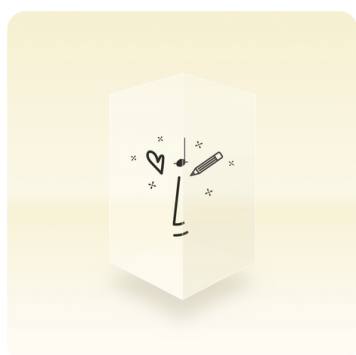

Ook ik STEM mee!

Met open blik kijken naar AN-leerlingen in jouw klas.

Je blik op je leerlingen scherpstellen

INLEIDEND

In Vlaanderen blijven we zoekende om het schoolsucces van leerlingen met een migratieachtergrond te verbeteren. Daarbij wordt taal nog heel vaak ervaren als een grote drempel. Functioneel veeltalig leren gaat over het positief benaderen van thuistalen om welbevinden en motivatie te verhogen en zo te werken aan een grotere betrokkenheid bij de leerlingen. De focus ligt op de creatie van een krachtige leeromgeving met taaldiversiteit als ingrediënt, maar ook interactie en samenwerking evenals betekenisvol leren. Deze uitgangspunten zijn inherent aan de STEM-didactiek die we in het verleden ontwikkelden. STEM-onderwijs biedt ideale leercontexten om functioneel veeltalig leren mogelijk te maken met een krachtige leeromgeving tot gevolg in taaldiverse klassen. Via co-creatie met enkele pilootscholen van de tweede en de derde graad lager en eerste graad secundair onderwijs werden in het PWO project 'Een veeltalige STEM-didactiek' STEM-activiteiten vormgegeven waarbij de betrokkenheid van de meertalige leerlingen in kaart werd gebracht.

Er bestaan echter nog barrières waardoor anderstalige leerlingen minder betrokken worden in het lesgebeuren. Het is belangrijk dat de leerkracht de barrières die in de eigen klas sterk naar voor komen, in kaart kan brengen. Pas dan kan de leerkracht de aangereikte didactiek op maat van zijn klas en leerlingen doelgericht gaan inzetten en de betrokkenheid effectief verhogen. Twee voorbeelden van dergelijke barrières zijn de perceptie van de leerkracht van de competenties van zijn leerlingen enerzijds en interactie tussen leerlingen met een thuistaal Nederlands en leerlingen met een andere thuistaal anderzijds. Om hier ondersteuning in te bieden werden digitale leerpaden en tools ontwikkeld om in gesprek te gaan met de leerling. Zo krijg je als leerkracht een beter zicht op de specifieke beginsituatie van de (anderstalige) leerling waarop je kan inspelen in de klaspraktijk. Dit laatste kan de betrokkenheid van deze leerlingen opnieuw verhogen.

Een eerste leerpada neemt je mee in de wereld van STEM. Goed STEM-onderwijs verhoogt de betrokkenheid van leerlingen. Dit leerpada gaat in op wat STEM is en welke didactiek je hierbij houvast biedt. Ook meertaligheid en STEM komt in dit leerpada aan bod. Een tweede leerpada begeleidt je door de verschillende bouwstenen die invloed hebben op de betrokkenheid van leerlingen. Daarnaast wordt ook de link gelegd tussen de verschillende relaties waarin een bouwsteen gericht kan ingezet worden. Hoe uit een bepaalde interesse van het kind zich ten opzichte van de klasgenoten? Weet de leerkracht dat de leerling hierin geïnteresseerd is? Om zicht te krijgen op deze bouwstenen werden tools ontwikkeld om in gesprek te gaan met de leerling.

AAN DE SLAG

Voor je de tools gebruikt, is het aan te raden om het leerpad rond de verschillende bouwstenen te volgen. Dit leerpad geeft je als onderwijsactor een basis om met de tools aan de slag te gaan. Hierdoor zullen de tools gericht ingezet worden.

Via de QR-code kan je je weg vinden naar het online leerpad rond de bouwstenen.

Na het doornemen van de leerpaden sta je stil bij welke bouwstenen nog niet scherp zijn bij een bepaalde leerling, waar je nog een beter zicht op wil hebben. Op basis van de bouwstenen selecteer je een tool die comfortabel is voor jou en voor de leerling. Bij het uitvoeren van deze tool is het belangrijk om een veilige omgeving te voorzien waarbij je tijd kan maken voor de leerling en waarbij je weinig of niet gestoord wordt. Daarom volgende algemene aandachtspunten:

Hoe groter de veiligheid en gedragenheid van de leerkracht, hoe makkelijker een leerling zijn/haar verhaal, zijn/haar leven zal delen. Hoe groter de gedragenheid hoe authentieker, diepgaander een leerling zal delen.

Het is een mogelijkheid om de leerling eerst schriftelijk een aantal zaken te laten noteren, eventueel in de moedertaal. De leerling kan zo makkelijker bepalen of hij/zij hier iets van wil of kan delen.

Na het uitvoeren van de tools is het goed om even stil te staan bij de informatie die je eruit haalde. Kijk voor jezelf of en hoe je deze informatie kan inzetten bij een volgende onderwijsactiviteit. Bij de verschillende fiches staan steeds reflectievragen en didactische suggesties/voorbeelden die je hierbij op weg helpen.

We geloven dat STEM een goede manier is om de betrokkenheid van (anderstalige) leerlingen te verhogen. Daarom werd een leerpad ontwikkeld waarbij STEM en meertaligheid duidelijk wordt en waarna je zelf in de klas aan de slag kan gaan met een STEM-activiteit.

Via de QR-code kan je je weg vinden naar het online leerpad rond STEM.

De combinatie van het scherpstellen van de beginsituatie van leerlingen en hier gericht op inspelen bij een STEM-activiteit kan de betrokkenheid van (anderstalige) leerlingen verhogen.

Na het uitvoeren van een (STEM-)activiteit blik je terug op de interventie door in te zetten op een bepaalde bouwsteen van een leerling. Wat ging goed? Was de betrokkenheid verhoogd? Heb ik voldoende informatie verzameld?

Tijdens het onderzoeksproject bleek dat het mooiste neveneffect van de tools is dat er verbinding ontstaat tussen de leerkracht en de leerling. Enkel al even tijd maken voor elkaar zorgt ervoor dat je elkaar beter leert kennen en elkaar anders benadert.

Overzicht tools / gesprekstechnieken

BOUWSTEEN INTERESSES

Doel	Tool	Materiaal
• Leefwereld leren kennen	Dag van mijn dromen	• fiche • bijlage
• Leefwereld leren kennen • Wat prikkelt de leerling?	Prikkelkaarten	• fiche
• Wat prikkelt de leerling?	Prikkelende werkvormen	• fiche • bijlage

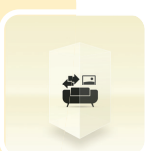
BOUWSTEEN SCHOOLLOOPBAAN

Doel	Tool	Materiaal
• Welke schoolse ervaring heeft de leerling?	Gewoontes en afspraken in de klas	• fiche • bijlage

BOUWSTEEN TAAL

Doel	Tool	Materiaal
• Welke talen spreekt de leerling?	Talenpaspoort	• fiche
• Hoe ervaart de leerling deze talen?		

BOUWSTEEN THUISCULTUUR

Doel	Tool	Materiaal
• Thuiscultuur leren kennen	Schatkist	• fiche
• Thuiscultuur leren kennen	Silhouet	• fiche • bijlage

BOUWSTEEN WELBEVINDEN

Doel	Tool	Materiaal
• Welbevinden in kaart brengen	Pictogrammen	• fiche • bijlage • uitleg basispicto's

BOUWSTEEN ZELFBEELD

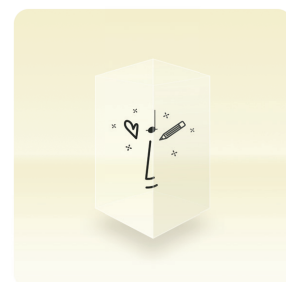
Doel	Tool	Materiaal
• Zelfbeeld in kaart brengen	Competenties en persoonlijkheidskenmerken	• fiche • bijlage persoonlijkheidskenmerken • bijlage competenties

TOOLBOX

Dag van mijn dromen

BOUWSTEEN**Interesses (leefwereld)**

In welke mate herken ik mijn interesses in relatie tot ...?

KORTE BESCHRIJVING

Om een duidelijk zicht te krijgen op de interesse, kun je de opdracht 'Dag van mijn dromen' laten uitwerken. De leerling zal zijn dag van zijn dromen invullen met foto's uit tijdschriften of tekeningen. We werken concreet, we verdelen de dag in vier delen. De leerling vult elk dagdeel in zoals hij zelf wil. Zo ontdek je wat de leerling zijn/haar interesses zijn. Wat doet de leerling graag, wat wekt zijn/haar aandacht. Zo kan de transfer naar de les gemaakt worden en kunnen er contexten of thema's gekozen worden die de interesse van de leerling wekt. De opdracht verloopt volgens een vast stramien. Je doorloopt samen met de leerling de verschillende stappen.

MATERIAAL

- een blad met vier dagdelen (bijlage)
- tijdschriften met veel foto's
- schaar en lijm
- eventueel teken- en kleurpotloden

ORGANISATIE

één op één

DUUR

15 minuten

STAPPENPLAN

1

De leerling vult de dag van zijn/haar dromen in door afbeeldingen uit te knippen en te kleven op de verschillende dagdelen. Indien er geen passende afbeelding gevonden wordt, kan de leerling ook een tekening maken.

Door de dag in te vullen zoals de leerling zelf wil, leer je de interesses kennen van de leerling. Wat boeit hem/haar. Wat vindt hij/zij leuk en hoe kan je zijn/haar aandacht grijpen?

2

Bespreek de dag van zijn/haar dromen samen met de leerling en ga dieper in op wat je ziet. We willen vooral een zicht krijgen op de interesses.

Onderstaande vragen kunnen misschien een hulpmiddel zijn als het gesprek stilvalt.

- *Wat heb je hier gekleefd, getekend?*
- *Waarom heb je dit gekozen?*
- *Doe je dit al lang?*
- *Doe je dit alleen?*
- *Heb je voor jezelf nieuwe dingen ontdekt of herontdekt?*

3

Nu wordt nagegaan wie deze interesses ook kent, wie op de hoogte is van wat Leerlingen boeit.

Dit wordt nagegaan in vier verschillende relaties:

De leerling
en de klas

De leerling
en de school

De leerling
en de leerkracht

De leerling
en het gezin

Door onderstaande vragen te stellen krijg je een beeld of de leerlingen hun interesse herkennen in relatie tot.

- *Kent de ... jouw interesse?*
- *Hoe weet je dat ... jouw interesse kent?*

REFLECTIE (ALS LEERKRACHT)

Sta even stil bij wat de leerling meebracht:

- Zijn er opvallende zaken?
- Wat wist je nog niet?
- Zijn er dingen die bevestigd worden?
- Op welke manier kan je deze (nieuwe) informatie meenemen in je didactisch handelen?
- Zijn er mogelijkheden om elementen die belangrijk zijn voor de leerling in te zetten in de klas?
- Op welke manier kunnen er drempels zijn voor deze leerling om betrokken te zijn in de lessen?
- Hoe kan ik hierop didactisch inspelen zodat die drempels kleiner worden of verdwijnen?

LESTIP!

Evrin vulde haar 'dag van mijn dromen' aan, de leerkracht merkte hieruit dat Evrim houdt van knutselen en kunstwerken. Bij een groepssamenstelling koos de leerkracht ervoor om Evrim samen te laten werken met Kerem. Kerem is een erg introverte jongen. Hij past zijn gedrag aan met wie hij samen zit. Doordat hij bij Evrim samenwerkte, werd hij betrokken. Evrim en Kerem delen de interesse in het artistieke, ze zijn graag bezig met kunst. Evrim werd tijdens het uitwerken van een schaduwkunstwerk erg betrokken en werkte de opdracht samen met Kerem creatief uit. Dat bewijst dat het hen echt interesseerde.

Dag van mijn dromen

OCHTEND

 9:00

MIDDAG

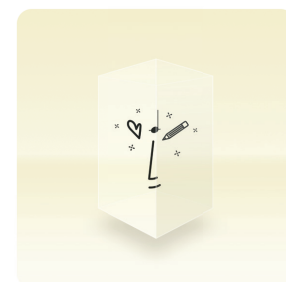
 12:00

NAMIDDAG

 15:00

AVOND

 19:00

TOOLBOX**Prikkelkaarten****BOUWSTEEN****Interesses (leefwereld)**

In welke mate herken ik mijn interesses in relatie tot ...?

Interesses (prikkelen)

In welke mate word ik geprikkeld in relatie tot ...?

KORTE BESCHRIJVING

Om een duidelijk zicht te krijgen op de bouwsteen interesse kun je de opdracht 'Prikkelkaarten' laten uitvoeren. De leerling kiest één kaart uit de prikkelkaarten die voor zich liggen. Welke kaart springt in het oog? Welke kaart wekt bij de leerling interesse op?

Zo krijgt de leerkracht een beter zicht op de interesse van de leerling. Wat prikkelt de leerling? De opdracht verloopt volgens een vast stramien. Je doorloopt samen met de leerling de verschillende stappen. Je kan meerdere keren de stappen doorlopen (met bijvoorbeeld telkens een andere focus).

MATERIAAL

Verschillende prikkelkaarten.

Dit kan zijn:

- Dixit-speelkaarten
 - associatiekaarten
 - coachkaarten
- bv. <https://www.ontwikkelzin.nl/coachkaarten>

ORGANISATIE

één op één

DUUR

15 minuten

STAPPENPLAN

1

Leg de verschillende prikkelkaarten naast elkaar open op tafel.
Je vraagt de leerling een kaart te nemen die hem/haar prikkelt:

- Welke kaart prikkelt jou?
- Welke kaart spreekt jou aan?
- Welke kaart springt jou in het oog?
- Welke kaart wekt jouw interesse?
 - Welke kaart geeft weer.
 - ...wie jij bent?
 - ...waar je nog over wilt bijleren?
 - ...wat jouw rol is in de groep?
 - ...wat jouw kracht is?
 - ...waar je over droomt?

2

Besprek samen met de leerling de kaart en ga dieper in op wat je op de kaart ziet.
We willen vooral een zicht krijgen op de interesses van het kind.
Onderstaande vragen kunnen misschien een hulpmiddel zijn als het gesprek stilvalt.

- Wat zie je op de kaart die je hebt gekozen?
- Waarom heb je deze kaart gekozen?
- Welke betekenis heeft deze kaart voor jou?
- Waarin herken je jezelf sterk?

3

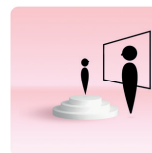
Nu wordt nagegaan wie deze interesse ook kent, wie op de hoogte is van wat de leerling boeit. Dit wordt nagegaan in vier verschillende relaties.

De leerling
en de klas

De leerling
en de school

De leerling
en de leerkracht

De leerling
en het gezin

Door onderstaande vragen te stellen krijg je een beeld of de leerlingen hun interesse herkennen in relatie tot.

- Kent ... jouw interesse?
- Hoe weet je dat ... jouw interesse kent?

4

Nu wordt nagegaan of de leerling geprikkeld wordt door de thema's van de les.

- *Boeit het thema van de les jou?*
- *Prikkelt het thema van de les jou?*
- *Waar zou je nog graag over leren?*

REFLECTIE (ALS LEERKRACHT)

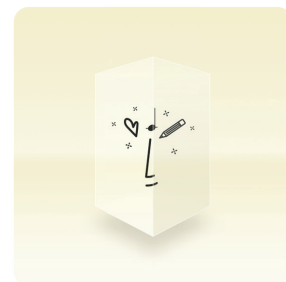
Sta even stil bij wat de leerling meebracht:

- Zijn er opvallende zaken?
- Wat wist je nog niet?
- Zijn er dingen die bevestigd worden?
- Op welke manier kan je deze (nieuwe) informatie meenemen in je didactisch handelen?
- Zijn er mogelijkheden om elementen die belangrijk zijn voor de leerling in te zetten in de klas?
- Op welke manier kunnen er drempels zijn voor deze leerling om betrokken te zijn in de lessen?
- Hoe kan ik hierop didactisch inspelen zodat die drempels kleiner worden of verdwijnen?

LESTIP!

Myriam koos voor een kaart waar planeten op afgebeeld staan. Planeten spreken haar aan omdat ze haar doen denken aan science fiction films. Hierdoor bedenkt juf Sarah dat ze in haar volgende lesactiviteit *begrijpend lezen* de betrokkenheid van Myriam kan verhogen door het in de betekenisvolle context van ruimte te stoppen door bijvoorbeeld een tekst rond ruimtevaart te voorzien.

TOOLBOX**Prikkelende werkvormen****BOUWSTEEN****Interesses (prikkelen)**

In welke mate word ik geprikkeld in relatie tot...?

KORTE BESCHRIJVING

In deze opdracht ga je met de leerling kijken welke werkvormen hem/haar het meest aanspreken en weten te prikkelen.

Zo kan de transfer naar de les gemaakt worden en kunnen er werkvormen gekozen worden die de interesse van de leerling wekken. De opdracht verloopt volgens een vast stramien. Je doorloopt samen met de leerling de verschillende stappen.

MATERIAAL

- bijlage werkvormen met kalender en slapende/actieve leerling
- invulfiche leerkracht

ORGANISATIE

één op één

DUUR

15 minuten

STAPPENPLAN

1

WELKE WERKVORMEN WORDEN VAAK, WEINIG OF NIET GEBRUIKT?

De leerling denkt na over gebruikte werkvormen en geeft aan hoeveel deze werkvorm gebruikt wordt in de klas. Hij/zij kiest de kalender die het meest passend is. Heel vaak, vaak, soms of niet. Het meest passende bolletje wordt gekleurd.

2

WORDT DE LEERLING GEPRIKKELD DOOR DE WERKVORM?

Nu wordt nagegaan of de leerling ook geprikkeld wordt door de keuze van de werkvorm. Hij/zij kiest voor het juiste mannetje: het actieve mannetje (de leerling wordt geprikkeld door de werkvorm en is actief betrokken bij de werkvorm), het slapende mannetje (de leerling vindt de werkvorm niet leuk, hij/zij wordt er niet door geprikkeld)

3

REFLECTIE

Op basis van de aanduidingen voer je als leerkracht een gesprek met de leerling. Bekijk als leerkracht wat de leerling heeft aangeduid.

- Kan de leerling hierover meer uitleg geven, wat verstaat die onder vaak, soms of niet?
- Misschien kan de leerling uitleg geven over een werkvorm die hem net heel erg prikkelt?
- Waarom boeit die bepaalde werkvorm jou niet?
- Begrijpt de leerling waarom dit voor het klasgebeuren belangrijk is?

REFLECTIE (ALS LEERKRACHT)

Sta even stil bij wat de leerling meebracht:

- Zijn er opvallende zaken?
- Wat wist je nog niet?
- Zijn er dingen die bevestigd worden?
- Op welke manier kan je deze (nieuwe) informatie meenemen in je didactisch handelen?
- Zijn er mogelijkheden om elementen die belangrijk zijn voor de leerling in te zetten in de klas?
- Op welke manier kunnen er drempels zijn voor deze leerling om betrokken te zijn in de lessen?
- Hoe kan ik hierop didactisch inspelen zodat die drempels kleiner worden of verdwijnen?

LESTIP!

Tova maakt tijdens het contractwerk van meetkunde een erg ongeïnteresseerde indruk. Bij de tool 'prikkelende werkvormen' geeft ze aan dat contractwerk een werkvorm is die zij niet graag doet. De leerkracht merkte al dat de individuele opdrachten niet goed lukken en hij kan niet inschatten waarom het resultaat uitblijft. Na het gesprek bij het afnemen van de tool merkt de leerkracht dat het probleem schuilt in het abstracte. De opdrachten en leerstof rond meetkunde is niet duidelijk. De leerstof rond spiegelen brengt de leerkracht nu met een andere werkvorm aan. Hij steekt een onderzoeksopdracht in elkaar met een spiegel en hij merkt dat Tova erg betrokken is tijdens deze opdrachten.

Filmpje kijken

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

☐ heel vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

☐ vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1 ✗	2	3
4	5	6	7	8	9 ✗	10
11	12	13 ✗	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28 ✗	29	30	31

☐ soms

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

☐ nooit

Samenwerken

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		✗	✗	
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

☒ heel vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		✗	✗	
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

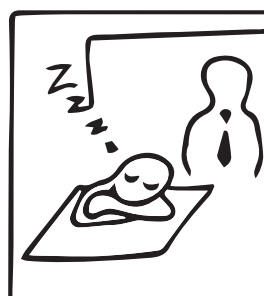
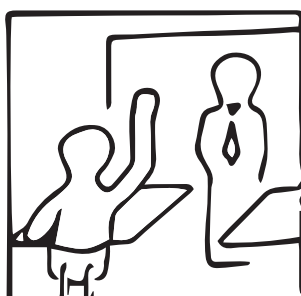
☒ vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				✗		
4	5	6	7	8	9 ✗	10
11	12	13 ✗	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28 ✗	29	30	31

☒ soms

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

☒ nooit

Bouwen / maken

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

○ heel vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

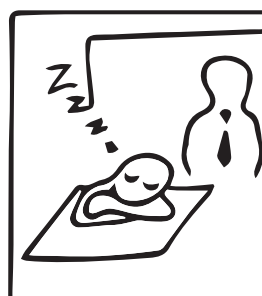
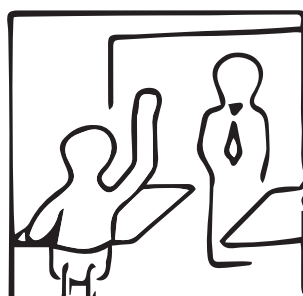
○ vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1 ✗	2	3
4	5	6	7	8	9 ✗	10
11	12	13 ✗	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28 ✗	29	30	31

○ soms

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

○ nooit

Lezen

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

☐ heel vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

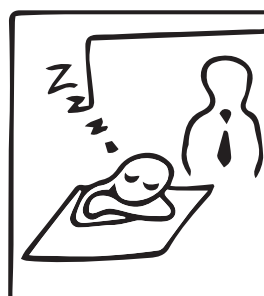
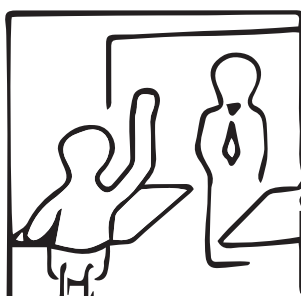
☐ vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1 ✗	2	3
4	5	6	7	8	9 ✗	10
11	12	13 ✗	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28 ✗	29	30	31

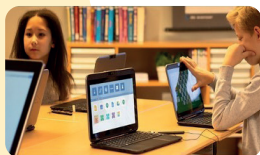
☐ soms

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

☐ nooit

Opzoeken op computer / tablet

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

☒ heel vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

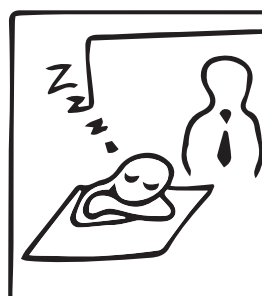
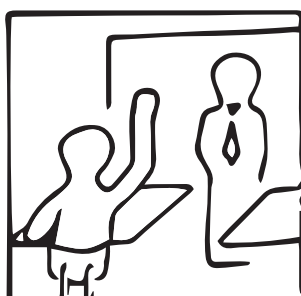
☒ vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1 ✗	2	3
4	5	6	7	8	9 ✗	10
11	12	13 ✗	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28 ✗	29	30	31

☒ soms

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

☒ nooit

Leerkracht staat vooraan / legt uit

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

☐ heel vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

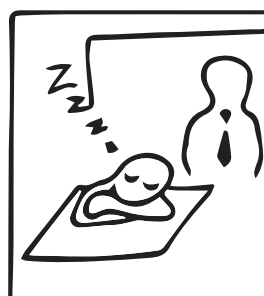
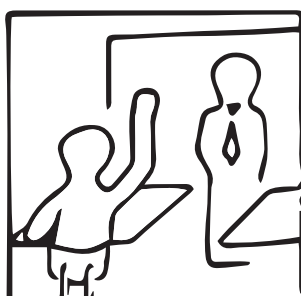
☐ vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1 ✗	2	3
4	5	6	7	8	9 ✗	10
11	12	13 ✗	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28 ✗	29	30	31

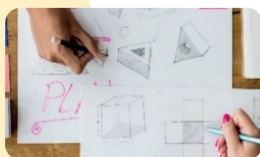
☐ soms

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

☐ nooit

Schetsen / tekenen

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

○ heel vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

○ vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1 ✗	2	3
4	5	6	7	8	9 ✗	10
11	12	13 ✗	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28 ✗	29	30	31

○ soms

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

○ nooit

Onderzoeken

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

O heel vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

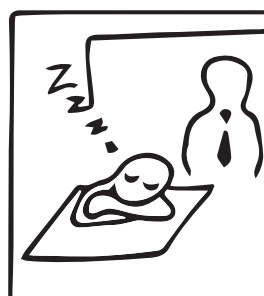
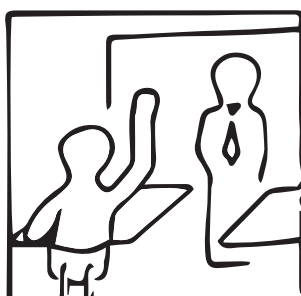
O vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1 ✗	2	3
4	5	6	7	8	9 ✗	10
11	12	13 ✗	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28 ✗	29	30	31

O soms

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

O nooit

Alleen werken / contractwerk

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

☐ heel vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
		✗		1 ✗	2 ✗	3
4	5 ✗	6	7 ✗	8	9 ✗	10
11	12 ✗	13	14 ✗	15 ✗	16	17
18	19	20 ✗	21	22 ✗	23 ✗	24
25	26 ✗	27	28 ✗	29 ✗	30	31

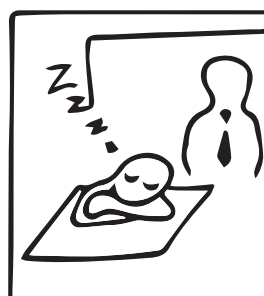
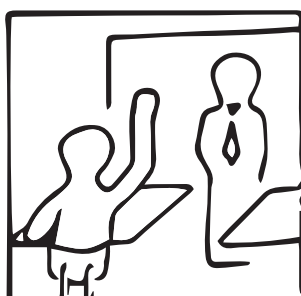
☐ vaak

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1 ✗	2	3
4	5	6	7	8	9 ✗	10
11	12	13 ✗	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28 ✗	29	30	31

☐ soms

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

☐ nooit

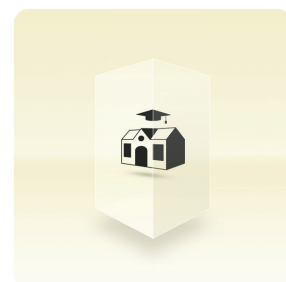

Overzicht

PRIKKELENDE WERKVORM		×	✓	 NOTITIES
Filmpje kijken				
Samenwerken				
Bouwen / maken	 			
Lezen				
Opzoeken op computer / tablet				
Leerkracht legt uit / staat vooraan				
Schetsen / tekenen				
Onderzoeken				
Alleen werken / contractwerk				

TOOLBOX

Gewoontes en afspraken in de klas

BOUWSTEEN**Schoolloopbaan**

In welke mate hebben mijn schoolse ervaringen invloed op de relatie tot ...?

KORTE BESCHRIJVING

Nieuwe leerlingen komen de school en klas binnengestapt met (meestal) eerdere ervaringen binnen het onderwijs. Deze ervaringen kunnen verschillend zijn van gewoontes, regels, afspraken... die gelden in het Vlaamse onderwijs.

Om meer te weten te komen over de bouwsteen 'schoolloopbaan' krijgen de leerlingen een lijst met gewoontes uit het Vlaamse onderwijs (bv. vinger in de lucht steken). De leerling geeft aan of hij/zij deze gewoonte al kende **voor** de ervaringen binnen het Vlaamse onderwijs. Op deze manier kunnen bepaalde gedragingen gekaderd worden binnen de bouwsteen 'schoolloopbaan'.

Bij deze bouwsteen stellen we dus de vraag: 'In welke mate hebben mijn ervaringen in verband met de schoolloopbaan invloed op de relatie tot ...?'

MATERIAAL	ORGANISATIE	DUUR
• pictogrammen gewoontes Vlaams onderwijs (30) • vinkjes en kruisjes voor de eerste oefening • prent klas met pijl terug voor de tweede oefening	één op één (leerling-leerkracht)	30 minuten

OP VOORHAND

Selecteer op voorhand welke pictogrammen ook in jouw klas/school van toepassing zijn.

STAPPENPLAN

1

ZIJN DE PICTOGRAMMEN GEKEND?

Geef aan de leerling het overzicht van de gewoontes in het Vlaamse onderwijs (pictogrammen). De leerling krijgt ook vinkjes en kruisjes. Hij legt een vinkje op elke pictogram dat duidelijk is voor hem/haar. De leerling legt een kruisje op welk pictogram niet duidelijk is.

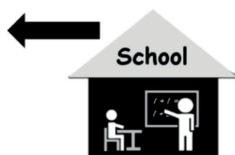
Je overloopt de pictogrammen met een kruisje. De uitleg bij de pictogrammen kan ondersteund worden door concreet materiaal (bv. agenda, takenbord, ...).

2

WELKE GEWOONTES ZIJN NIEUW?

Geef aan de leerling het overzicht van de gewoontes in het Vlaamse onderwijs (pictogrammen).

Op de tafel leg je de afbeelding van de klas met een pijl terug. De pictogrammen met gewoontes die de leerling al kende **voor** hij de klas binnenkwam, legt hij voor de pijl.

3

REFLECTIE

Op basis van de aanduidingen voer je als leerkracht een gesprek met de leerling.

Bekijk als leerkracht wat de leerling bij de pijl heeft gelegd:

- Zijn er gewoontes die niet bij de pijl werden gelegd?
- Kan de leerling hierover meer uitleg geven, wat verstaat die onder de gewoonte?
- Misschien kan de leerling uitleg geven over hoe het dan in de vorige school werd georganiseerd?
- Is dit moeilijk voor de leerling om deze gewoontes tot gewoontes te maken?
- Begrijpt de leerling waarom dit voor het klasgebeuren belangrijk is?

REFLECTIE (ALS LEERKRACHT)

Sta even stil bij wat de leerling aanduidde:

- Zijn er opvallende zaken?
- Wat wist je nog niet?
- Zijn er dingen die bevestigd worden?
- Op welke manier kan je deze (nieuwe) informatie meenemen in je didactisch handelen?

AANDACHTSPUNTEN

- Wanneer pictogrammen niet duidelijk zijn of tijdens het gesprek nadien, kan je taal ondersteunen door gebruik te maken van de materialen in de klas (bv. Takenbord, agenda, ...).
- Zorg voor een veilig moment (bv. niet net voor een toets).
- De pictogrammen gaan over de ervaringen voor de leerling jouw klas binnenkwam.

LESTIP!

Thien is nieuw in de school. Meester Jo wil nagaan of Thien alle gewoonten en afspraken van het Vlaamse onderwijs kent omdat hij niet altijd in orde is. Hij kiest voor de tool 'Gewoonten en afspraken in de klas' en hieruit blijkt dat in zijn vorige school er geen schriftelijke communicatie met de ouders was. Meester Jo spreekt de ouders nu aan bij de schoolpoort omdat de leerlingen materiaal van thuis moeten meenemen voor de volgende muzische activiteit.

Bron: [Sclera picto's](#)

Sclera picto's

agenda invullen

schrijven

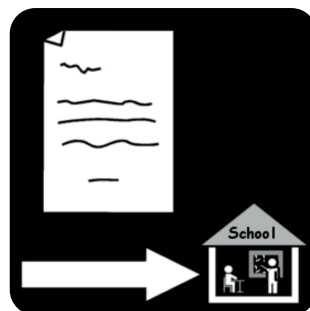
lezen

zitten in de klas

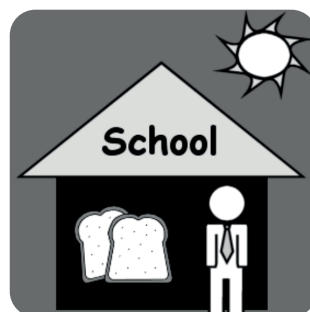
schrijven

brief van de school

boekentas

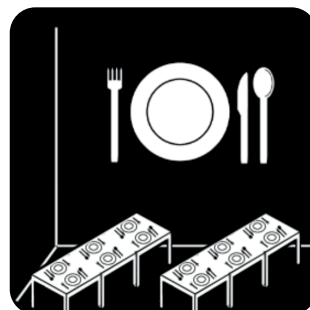

op school eten

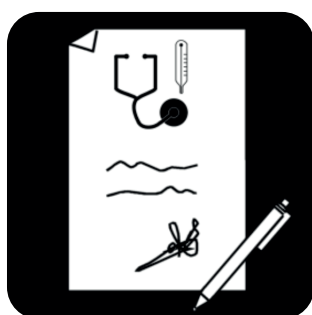
Sclera picto's

computer

warm eten op school

doktersbriefje

huiswerk maken

praten over je gevoel
met een leerkracht

meegaan met de zorgjuf

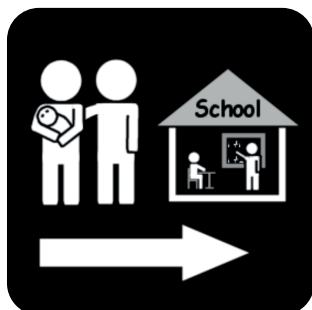

luisteren naar de leerkracht

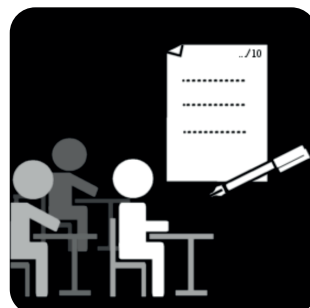

luisteren naar elkaar

Sclera picto's

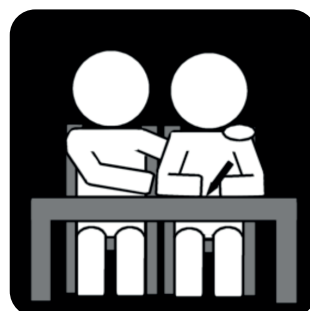
ouderbetrokkenheid

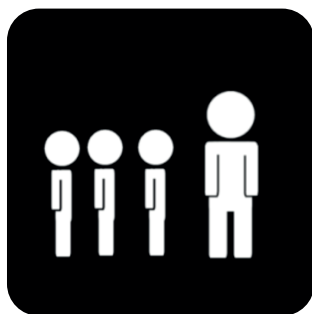
toets maken

rapport meekrijgen

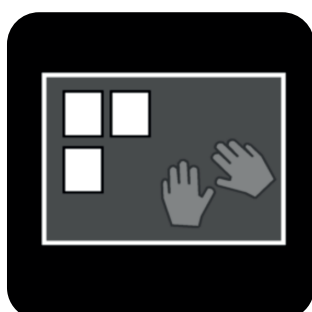
samenwerken

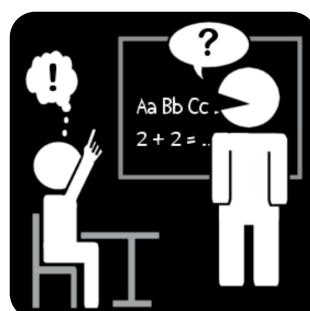
in de rij staan

speeltijd

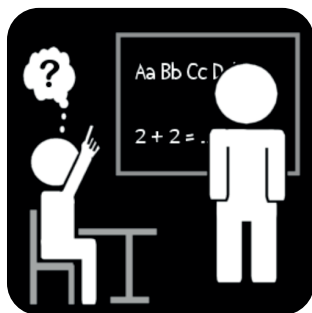

spelletjes spelen

een antwoord geven

Sclera picto's

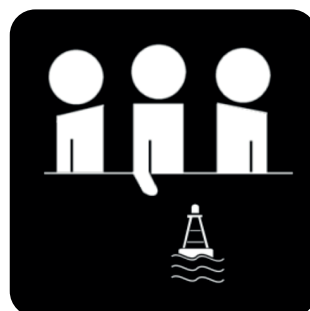
een vraag stellen

knippen

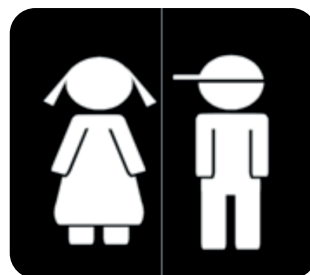
zwemmen

STEM-opdracht

groepswork

samenwerken jongen en meisje

TOOLBOX**Talenpaspoort****BOUWSTEEN****Taal (affectief)**

Wat betekent een taal voor mij in relatie tot...?

Taal (communicatief)

In welke mate kan ik een taal gebruiken/begrijpen in relatie tot ...?

KORTE BESCHRIJVING

Om zicht te krijgen op de talen die je leerling actief en passief kent, kun je de leerling een talenpaspoort laten maken. Zo breng je zijn/haar taalrepertoire in kaart: welke talen hij/zij gebruikt, met wie en in welke context. De leerling en de leerkracht ontdekken daardoor dat taalkennis complex is en dat er grote individuele verschillen zijn in hoe en wanneer talen gebruikt worden. Maak de leerling er attent op dat je een ruime definitie van talen hanteert. Ook dialecten zijn aparte taalsystemen! Bekijk het 'kennen van talen' ruim als je samen met de leerling het talenpaspoort invult.

Hieronder vind je een doorloop van hoe zo'n talenpaspoort eruit kan zien. Als leerkracht kan je zelf de keuze maken welke stappen je neemt en wat je vraagt aan de leerling. Het is belangrijk om tijdens het maken van het talenpaspoort reeds (verdiepende) vragen te stellen zodat er gesprek ontstaat.

MATERIAAL

- groot vel papier
- kleurstiften

ORGANISATIE

- één op één
- klassikaal

DUUR

30 minuten

STAPPENPLAN

1**Zwart**

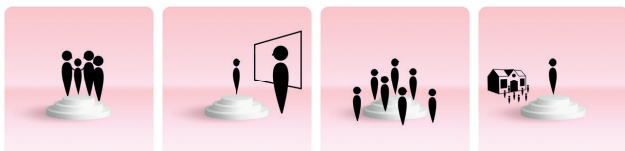
Schrijf in het midden van het blad je naam met een cirkel rond. Zet de talen die je kent eromheen. (je mag ook dialecten, geheime talen, uitgevonden talen ... opschrijven). Je moet een taal niet perfect spreken om hem toe te voegen aan jouw paspoort.

Mogelijke vragen

- Welke talen schrijf je op?

2**Groen**

Met wie spreek je die taal?

Schrijf zo specifiek mogelijk: niet 'vrienden' maar specifieke namen; niet: 'familie' maar mama, papa, broers, oma, nonkel...

Mogelijke vragen

- Hoe komt het dat je die taal met die persoon spreekt?
- Vind je dat gemakkelijk om met die persoon in die taal te spreken?
- Spreek je je thuistaal met klasgenoten/kinderen op school? (Zou je dat willen?)
- Met wie spreek je Nederlands?
- Begrijp je wat de leerkracht zegt?

3**Rood**

Waar spreek je die taal?

bv. Thuis in de keuken; in de klas op school; op de speelplaats; bij de bakker...

Mogelijke vragen

- Zou je graag je thuistaal spreken in de klas/ op school?
- Combineer je soms talen op die plaats?

4**Blauw**

Waar aan doet die taal je denken? Welke woordassociaties of ideeën komen er?
Schrijf het erbij.

Mogelijke vragen

- *Hoe komt het dat je voor dit woord kiest?*
- *Vind je die taal 'positief' of 'negatief'?*
- *Welke talen associeer je met onderwijs/leren/...?*

5**Paars**

Hoe vaak spreek je die taal? Bijna nooit; soms; vaak; altijd...
bv. Hoe vaak spreek je Nederlands met jouw moeder?

Mogelijke vragen

- *Wanneer spreek je die taal? Wanneer heb je die taal gesproken?*
- *Zou je graag die taal meer spreken?*

6**Oranje**

Waarover praat je in die taal? Schrijf de onderwerpen op.

Mogelijke vragen

- *Praat je in die taal over je gevoelens, over wat er gebeurt op school, over wat je (niet) leuk vindt...?*
- *Vind je dat gemakkelijk in die taal?*
- *Waarover praat je met klasgenoten?*
- *In welke taal spreek je met je ouders over de afgelopen dag op school?*
- *Zou je graag je thuistaal willen spreken in een les/groepswork?*

7**Bruin**

Schrijf in het bruin naast elke taal (je kan de woorden naast meer dan één taal schrijven als je de volgende zaken in meer dan één taal doet):

In welke taal/talen...

- ... droom je? (Schrijf **DROOM**)
- ... denk je? (Schrijf **DENK**)
- ... vertel je geheimen? (Schrijf **GEHEIM**)
- ... word je boos? (Schrijf **BOOS**)
- ... reken je? (Schrijf **REKEN**)
- ... praat je met dieren? (Schrijf **DIEREN**)
- ... speel je? (Schrijf **SPEEL**)
- ... lees je? (Schrijf **LEES**)
- ... schrijf je? (Schrijf **SCHRIJF**)
- ... kijk je tv? (Schrijf **TV**)

Zie je linken tussen de talen die je gebruikt? Trek met bruin een lijn tussen gelijkenissen (bijvoorbeeld, sommige van mijn dromen zijn in het Turks, andere dromen zijn dan weer in het Nederlands. Trek een lijn tussen de twee).

Mogelijke vragen

- *Indien bij meerdere talen: in welke taal het liefst/meest/...?*
- *Spreek je thuis en op school een andere taal wanneer je speelt?*
- *Welke boeken lees je het liefst?*
- *Welke tv-programma's kijk je dan?*
- *Combineer je soms talen?*

8**Zwart**

In welke taal ben je volgens jezelf

- het sterkst? +++
- het zwakst? ---

Mogelijke vragen

- Welke taal zou je het liefst willen verder leren?
- Welke taal vind je het moeilijkst/gemakkelijkst? Wat vind je daar gemakkelijk/moeilijk aan?

In welke taal...

- **blauw** ... spreek je het liefst? (Onderstreep in het blauw)
- **groen** ... luister je het liefst? (Onderstreep in het groen)
- **rood** ... lees je het liefst? (Onderstreep in het rood)
- **zwart** ... schrijf je het liefst? (Onderstreep in het zwart)

Mogelijke vragen

- Wat lees je dan?
- (Indien geen Nederlands) Is dit anders dan het Nederlands? Op welke manier?
- Zou je nog een andere taal willen leren?

REFLECTIE (ALS LEERKRACHT)

Sta even stil bij wat de leerling noteerde:

- Zijn er opvallende zaken?
- Wat wist je nog niet?
- Zijn er dingen die bevestigd worden?
- Hoe worden de talen ervaren?
- Hoe staat de leerling tegenover het Nederlands?
- Op welke manier kan je deze (nieuwe) informatie meenemen in je didactisch handelen?
- Zijn er mogelijkheden om de thuistaal in te zetten in de klas?
- Zijn er medeleerlingen met dezelfde thuistaal die elkaar eventueel kunnen helpen?
- Op welke manier kan taal een drempel zijn voor deze leerling om betrokken te zijn in de lessen?
- Hoe verloopt de interactie tussen de leerling en de klasgenoten?

LESTIP!

Juf Karim merkt op dat Andrei vaak bij groepswerken afhaakt omdat hij weinig communiceert met zijn klasgenoten. De juf wil meer zicht krijgen op welke talen Andrei kan spreken en welke situaties hij dit doet. Na het afnemen van het talenpaspoort blijkt dat Andrei soms Frans spreekt met enkele klasgenoten op de speelplaats. Bij een volgend groepswerk mag Andrei hulp vragen bij zijn klasgenoten in het Frans waardoor hij beter de opdracht begrijpt en meer betrokken is bij de les.

BRONNEN

Onderwijscentrum Brussel. (z.d.). Talenprofiel van leerlingen. Afgehaald op 15 december 2022, van <https://www.brusselvoltaal.be/2-wie-zijn-mijn-leerlingen/talenprofiel-van-leerlingen>

Metrotaal. (z.d.). Mind the gap – activiteitenfiche: Talenposters. Afgehaald op 15 december 2022, van https://metrotaal.be/content/3-bouwstenen/2-vaardigheden/af_talenposters-def.pdf

TOOLBOX**Schatkist****BOUWSTEEN****Thuiscultuur (herkennen)**

In welke mate herken ik mijn thuiscultuur in relatie tot ...?

Thuiscultuur (binnenbrengen)

In welke mate wordt mijn thuiscultuur binnengebracht in relatie tot...?

KORTE BESCHRIJVING

Om een duidelijk zicht te krijgen op de thuiscultuur, kun je de opdracht 'Schatkist' laten uitwerken. De leerling zal zijn 'schatkist vullen' met verschillende voorwerpen of foto's van persoonlijke dingen van zijn/haar thuis. We werken concreet, toegepast op de gezinssamenstelling.

De leerling brengt twee voorwerpen mee die hij/zij associeert met papa, twee voorwerpen die hij/zij associeert met mama, broer, met een vrije middag samen met het gezin... Die voorwerpen brengt de leerling mee naar school. Het kunnen ook foto's zijn.

De voorwerpen of afbeeldingen geven een beter zicht op de thuiscultuur en je ontdekt wat voor de leerling en zijn/haar gezin belangrijk is. Zo kan de transfer naar de les gemaakt worden en wordt ook duidelijk of de voorbeelden en contexten die aangehaald worden in de klas voor de leerlingen herkenbaar zijn.

De opdracht verloopt volgens een vast stramien. Je doorloopt samen met de leerling de verschillende stappen.

MATERIAAL

- een tafel om de schatkist op te presenteren of een magneetbord om de foto's van de schatkist op te hangen

ORGANISATIE

- één op één
- klassikaal

DUUR

verzamelen: thuis
bespreken: 15 min

STAPPENPLAN

1

De leerling verzamelt telkens twee verschillende attributen of maakt foto's om zijn/haar schatkist te vullen. Je maakt een keuze, rekening houdend met de gezinssamenstelling.

- Vader
- Moeder
- Broer/zus
- Andere gezinsleden, oma, opa, tante, neefjes, nichtjes, ...
- Een middag waar het gezin samen vrije tijd heeft

Het zijn voorwerpen of afbeeldingen die de thuiscultuur betekenis geven.

Wat typeert hun thuiscultuur? Waar hecht het kind en het gezin veel aandacht aan?

Vooraf de betekenis achter het voorwerp of de foto is belangrijk.

2

Besprek de schatkist samen met de leerling en ga dieper in op wat je ziet. We willen vooral een zicht krijgen op de gewoontes, waarden en normen in de thuiscultuur. Onderstaande vragen kunnen misschien een hulpmiddel zijn als het gesprek stilvalt.

- *Wat heb je gekozen, wat is dit?*
- *Waarom heb je dit gekozen?*
- *Welke betekenis heeft dit?*
- *Waar in herken je jezelf sterk?*
- *Heb je voor jezelf nieuwe dingen ontdekt of herontdekt?*

3

Nu wordt nagegaan wie de schatkist ook kent, wie op de hoogte is van wat zich in de schatkist van de leerling bevindt. In welke mate herkent de leerling zijn thuiscultuur?

Dit wordt nagegaan in vier verschillende relaties.

De leerling
en de klas

De leerling
en de school

De leerling
en de leerkracht

De leerling
en het gezin

Door onderstaande vragen te stellen krijg je een beeld of de leerlingen hun thuiscultuur herkennen in relatie tot.

- *Kent ... jouw schatkist?*
- *Hoe weet je dat ... jouw schatkist kent?*

4

Nu wordt nagegaan of de elementen uit de schatkist in het didactisch handelen herkenbaar zijn.

- *Komen er elementen uit jouw schatkist soms aan bod in de les? Hoe gebeurt dat dan?*
- *Wanneer heb je elementen uit jouw schatkist herkend in de les?*

REFLECTIE (ALS LEERKRACHT)

Sta even stil bij wat de leerling meebracht:

- Zijn er opvallende zaken?
- Wat wist je nog niet?
- Zijn er dingen die bevestigd worden?
- Op welke manier kan je deze (nieuwe) informatie meenemen in je didactisch handelen?
- Zijn er mogelijkheden om elementen die belangrijk zijn voor de leerling in te zetten in de klas?
- Op welke manier kunnen er drempels zijn voor deze leerling om betrokken te zijn in de lessen?
- Hoe kan ik hierop didactisch inspelen zodat die drempels kleiner worden of verdwijnen?

LESTIP!

Juf Sofie koos voor de tool 'schatkist'. Het leek haar een laagdrempelige manier om de stille Valentina beter te leren kennen. Hieruit bleek dat de Spaanse Valentina heel veel interesse heeft in koken. Tijdens een kookles laat Juf Sofie haar een Spaans recept meebrengen. Valentina bloeit helemaal open en toont zich op een totaal ander manier.

TOOLBOX**Silhouet****BOUWSTEEN****Thuiscultuur (herkennen)**

In welke mate herken ik mijn thuiscultuur in relatie tot ...?

Thuiscultuur (binnenbrengen)

In welke mate wordt mijn thuiscultuur binnengebracht in relatie tot...?

KORTE BESCHRIJVING

Om een duidelijk zicht te krijgen op de thuiscultuur en interesses kun je de opdracht 'Silhouet' laten uitwerken. De leerling zal het silhouet vullen met elementen die hij/zij kenmerkend vindt aan zichzelf. Zo krijg je een beter zicht op zaken die voor het kind centraal staan.

Het kan ook een beter zicht geven op de thuiscultuur en ontdek je wat voor de leerling belangrijk is. Zo kan de transfer naar de les gemaakt worden en wordt ook duidelijk of de voorbeelden en contexten die aangehaald worden voor de leerling herkenbaar zijn.

De opdracht verloopt volgens een vast stramien. Je doorloopt samen met de leerling de verschillende stappen.

MATERIAAL

- groot vel papier
- potlood en kleurstiften
- eventueel bijlage silhouet

ORGANISATIE

- één op één
- klassikaal

DUUR

30 min

STAPPENPLAN

1

De leerling tekent een silhouet van zichzelf. Dat kan in grijspotlood zijn maar ook in kleurpotlood of stiften. Je kan ook een sjabloon gebruiken.

2

Vul nu het silhouet met zaken die jou jezelf maken. Wat is typisch aan jouw identiteit? Je laat de leerling aanvullen met allerlei zaken, zonder momenteel in overleg te gaan. Indien de leerling vastzit en niet meer weet wat aan te vullen kunnen volgende vragen inspiratie geven.

- *Wat tekende je, wat is dit?*
- *Waarom heb je dit gekozen?*
- *Welke betekenis heeft dit?*
- *Wie ben je, wat zijn jouw bijzonderheden?*
- *Welke kledij is typisch voor jou?*
- *Wat doe je graag?*
- *Waar word je boos van?*
- *Wanneer ben je blij?*

3

Besprek het silhouet samen met de leerling en ga dieper in op wat je ziet. We willen vooral een zicht krijgen op de interesses en de gewoontes in de thuiscultuur.

4

Nu wordt nagegaan wie de elementen uit het silhouet ook kent, wie op de hoogte is van wat typisch is voor het kind.

Dit wordt nagegaan in vier verschillende relaties.

De leerling
en de klas

De leerling
en de school

De leerling
en de leerkracht

De leerling
en het gezin

Door onderstaande vragen te stellen krijg je een beeld of de leerlingen hun thuiscultuur herkennen in relatie tot.

- *Kent/kennen ... jouw silhouet?*
- *Hoe weet je dat ... jouw silhouet kent?*

REFLECTIE (ALS LEERKRACHT)

Sta even stil bij wat de leerling noteerde:

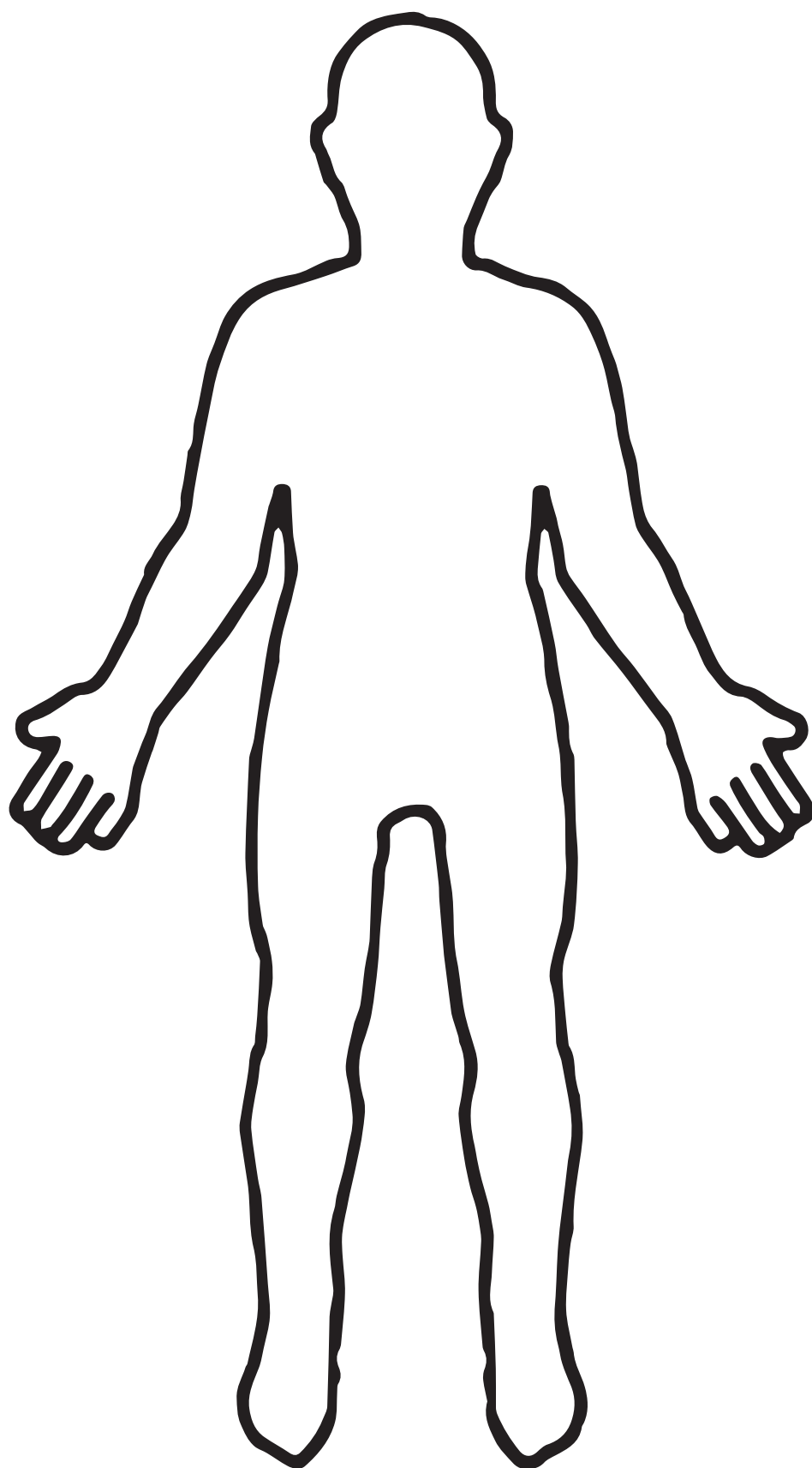
- Zijn er opvallende zaken?
- Wat wist je nog niet?
- Zijn er dingen die bevestigd worden?
- Op welke manier kan je deze (nieuwe) informatie meenemen in je didactisch handelen?
- Zijn er mogelijkheden om elementen die belangrijk zijn voor de leerling in te zetten in de klas?
- Op welke manier kunnen er drempels zijn voor deze leerling om betrokken te zijn in de lessen?
- Hoe verloopt de interactie tussen de leerling en de klasgenoten?

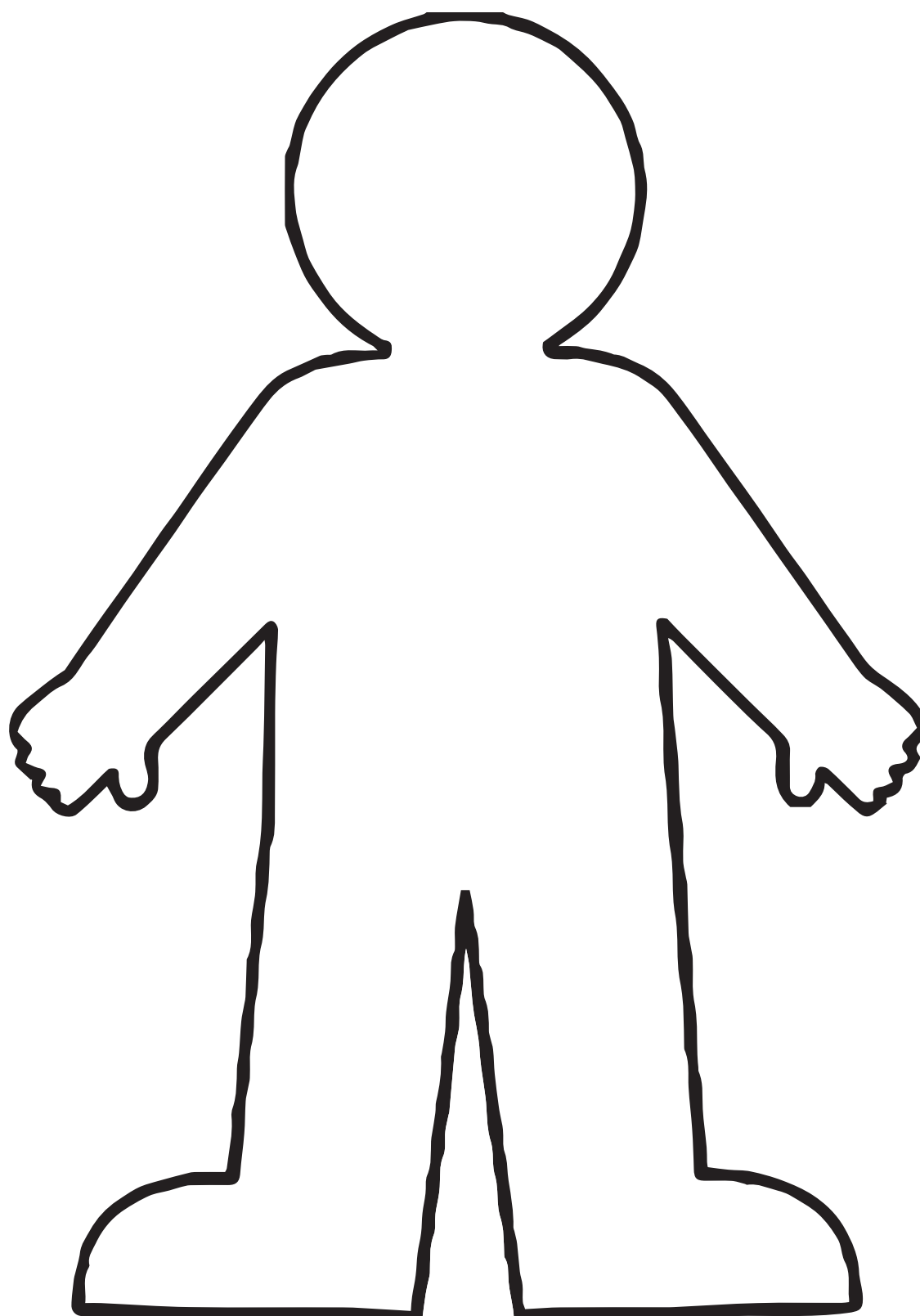
LESTIP!

In de klas van juf Jana startte half februari een nieuwe leerling. Elano is erg introvert en stil. Jana beslist om de tool 'Silhouet' af te nemen, ze maakt er twee versies van. Een blij silhouet en een triestig silhouet, ze wil een duidelijk beeld krijgen wat Elano zijn interesses zijn. Het bleek dat Elano een erg sociale jongen is, graag in het bijzijn van zijn vrienden is.

Jana krijgt een totaal ander beeld als ze Elano nu ziet in de klas. Ze zet hard in op sociale werkvormen en spoort Elano sterk aan om connectie te maken met zijn klasgenoten.

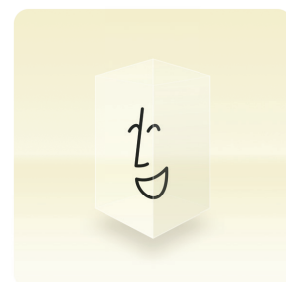

TOOLBOX**Welbevinden****BOUWSTEEN****Welbevinden**

Hoe voel ik me in een relatie tot ...?

KORTE BESCHRIJVING

In deze opdracht gaan we na hoe de leerling zich voelt (in klas en thuis). We willen een beter begrip vormen van de leerling die in de klas zit en een beter beeld krijgen van wat er bij de leerling speelt naar welbevinden, wat zich eventueel uit in zijn/haar gedrag.

De opdracht verloopt volgens een vast stramien. Je doorloopt samen met de leerling de verschillende stappen. Hierbij wordt heel visueel gewerkt.

MATERIAAL

- algemene pictogrammen
- pictogrammen welbevinden
(bij voorkeur worden de pictogrammen als kaarten aangeboden, wat het minder druk doet overkomen bij de leerling)
- invulfiche leerkracht

ORGANISATIE

- één op één
- klassikaal

DUUR

15 min

STAPPENPLAN

1

Samen met de leerling overloop je de vier kaartjes met de uitleg van de algemene pictogrammen. Deze bevatten de elementen die de leerling straks zal herkennen in de uitgebreidere kaarten over welbevinden.

Ga met de leerling op zoek naar de betekenis van de afbeeldingen op de kaartjes.

Pijn
Dit ben jij.

Figuur met das
De juf of de meester. Hij/zij staat vaak voor het bord.

**Duim omhoog/
naar beneden**
Goed vs. niet goed.

**Twee figuren
onder dakje**
Thuis, mama en papa.

2

Bij deze stap toon je telkens de eerste kaart en stel je de bijhorende vraag. (zeg 'Of is het? Duid aan hoe jij je voelt, wat bij jou past'). Pas daarna wordt de tweede kaart getoond.

Bij iedere kaart kan je verdiepende vragen stellen:

- *Hoe komt het dat... ?*
- *Wanneer voel je je zo?*
- *Wat zou jou helpen om... ?*
- *Kan je een voorbeeld geven?*
- *Wat zorgt ervoor dat ... ?*

Ik voel me goed in mijn vel.

Ik krijg complimenten van de juf/
meester.

		Ik voel me goed bij mijn klasgenoten. Ik word aanvaard door mijn klasgenoten.	
		Ik voel me goed/blij op school. Ik kom graag naar school	
		Ik voel me goed wanneer we in groepjes werken.	
		Ik voel me goed bij mijn familie.	
		Ik toon graag het resultaat van de activiteit aan klasgenoten.	

REFLECTIE (ALS LEERKRACHT)

Sta even stil bij wat de leerling aangeeft:

- Zijn er opvallende zaken?
- Wat wist je nog niet?
- Zijn er dingen die bevestigd worden?
- Op welke manier kan je deze (nieuwe) informatie meenemen in je didactisch handelen?
- Zijn er mogelijkheden om elementen die belangrijk zijn voor de leerling in te zetten in de klas?
- Op welke manier kunnen er drempels zijn voor deze leerling om betrokken te zijn in de lessen?
- Hoe kan ik hierop didactisch inspelen zodat die drempels kleiner worden of verdwijnen?

AANDACHTSPUNTEN

- Kaarten kunnen overgeslagen worden als men merkt dat de leerling hier moeite mee heeft, de vraag zelfs na uitleg niet begrijpt.
- Grijp vaak terug naar de eerste reeks 'uitleg bij pictogrammen', benoem de elementen die op de tekening te zien zijn

LESTIP!

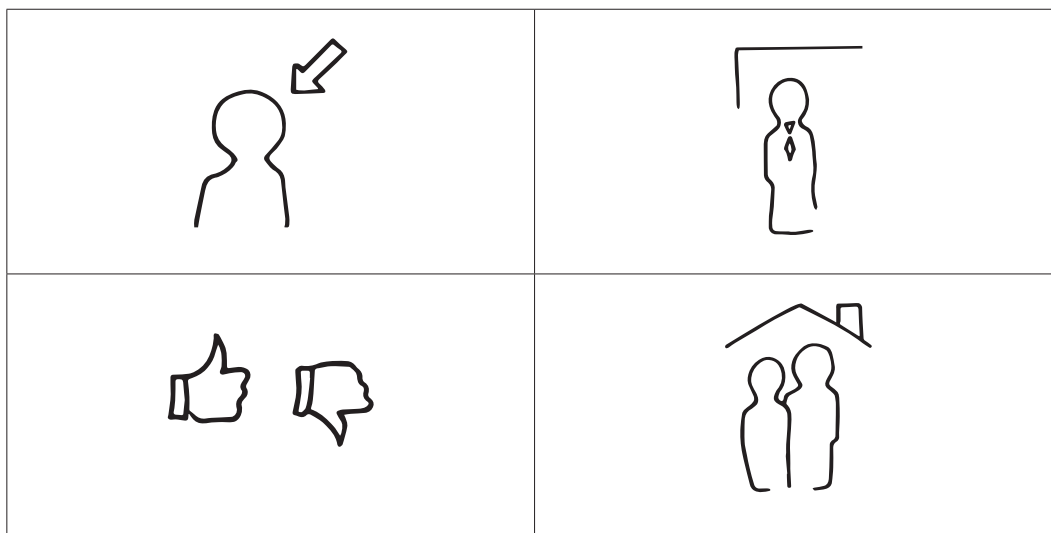
Samira geeft aan het moeilijk te hebben om in groepjes te werken. Ze is niet gewoon om samen te werken en te overleggen met elkaar. De meester van Samira vraagt bij welke klasgenoten ze zich het best voelt. Dit blijken Jutta, Noor en Jamila te zijn. In de volgende STEM-activiteit deelt de meester van Samira haar in een groepje met minstens één van deze klasgenoten. Deze klasgenoten zijn een buddy voor Samira en stimuleren haar om mee te doen aan de activiteit.

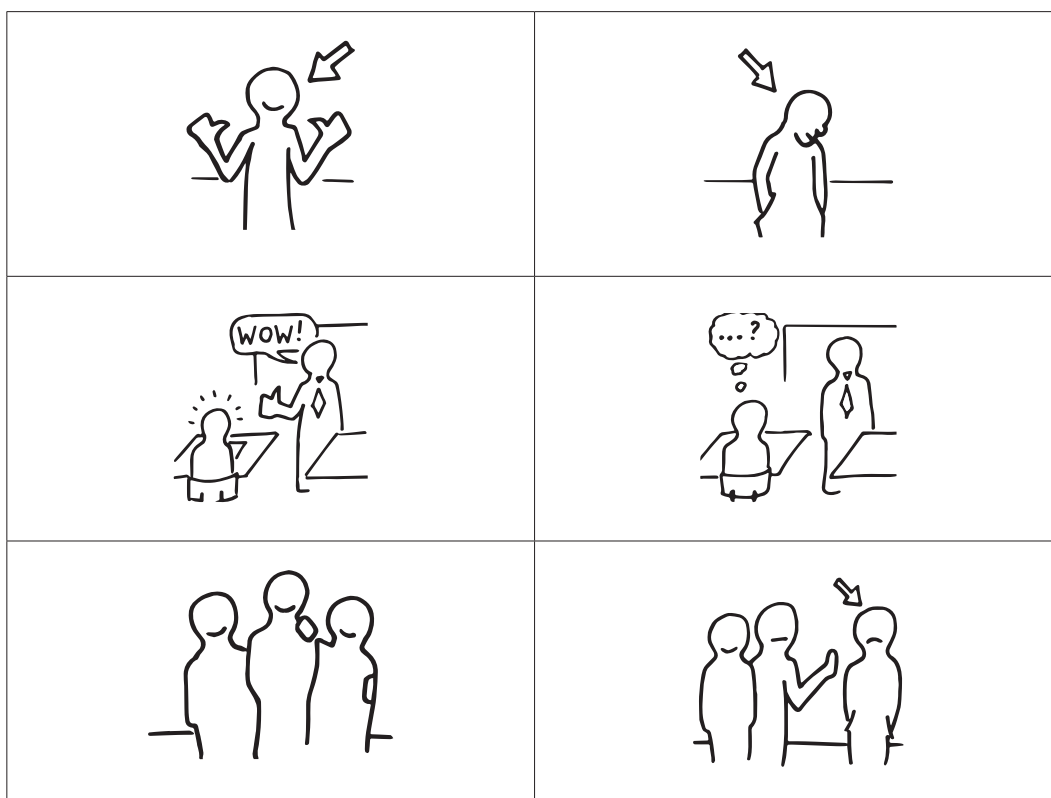
Welbevinden (bijlage)

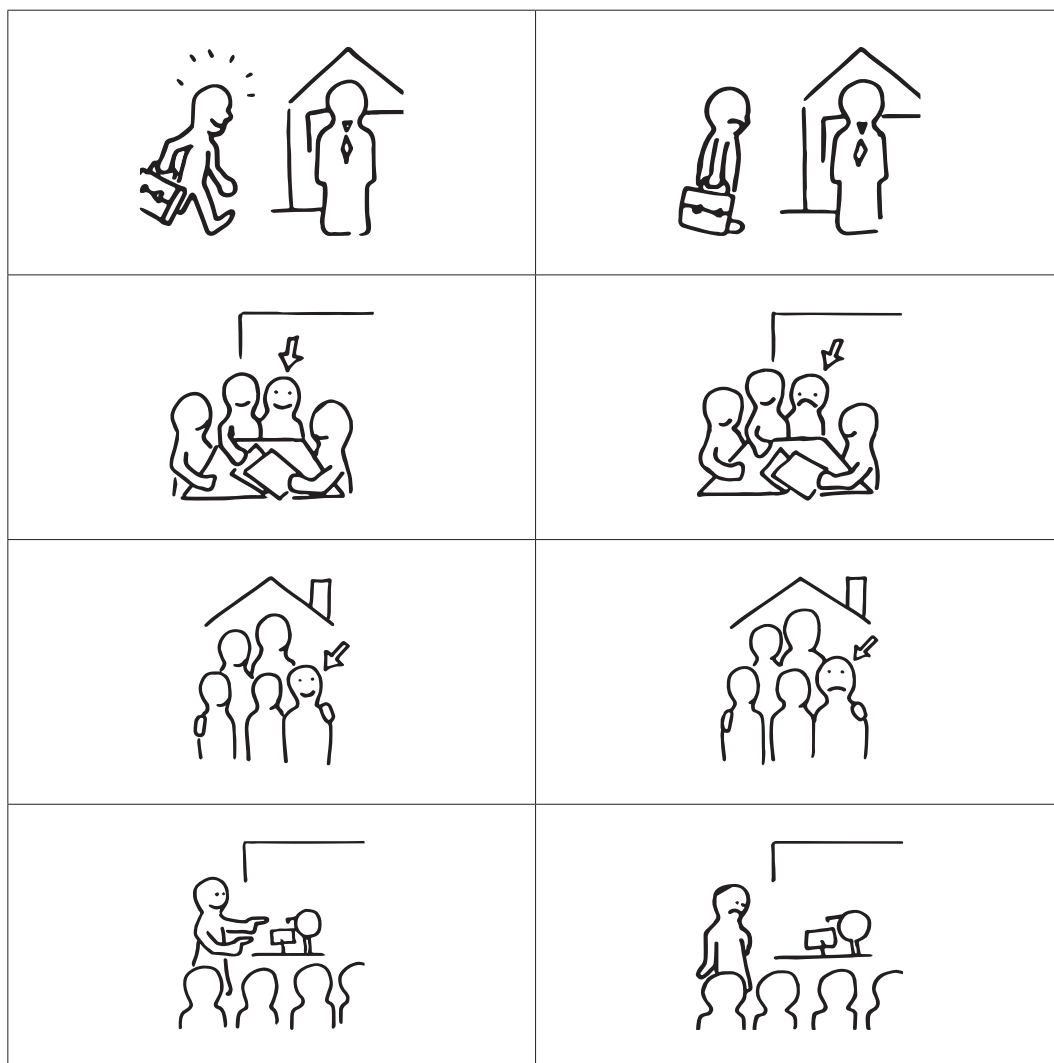
Pictogrammen

ALGEMENE PICTOGRAMMEN

PICTOGRAMMEN WELBEVINDEN

Welbevinden (bijlage)

Invulfiche leerkracht

Mogelijke verdiepende vragen:

- Hoe komt het dat... ?
- Wanneer voel je je zo?
- Wat zou jou helpen om... ?
- Kan je een voorbeeld geven?
- Wat zorgt ervoor dat ... ?

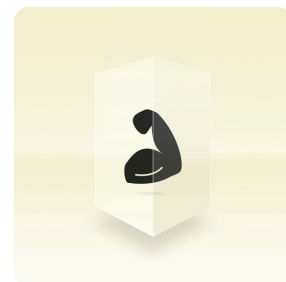
		NOTITIES/BEVINDINGEN
		
		
		
		
		
		
		

TOOLBOX**Zelfbeeld****BOUWSTEEN****Zelfbeeld**

Hoe positief/negatief is het beeld dat ik van mezelf heb?

Hoe competent voel ik mij in...?

Hoe denken anderen over mij?

KORTE BESCHRIJVING

In deze opdracht gaan we na hoe de leerling naar zichzelf kijkt.

We willen een beter begrip vormen van de leerling die in de klas zit en willen een beter beeld van wat er bij de leerling speelt naar zelfbeeld (Hoe denkt de leerling over zichzelf?; Hoe schat de leerling zichzelf in?). Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen competenties en persoonlijkheidskenmerken. Ten slotte wordt ook nagegaan hoe het kind denkt dat anderen (vrienden, familie, leerkracht) naar hem/haar kijken.

De opdracht verloopt volgens een vast stramien. Je doorloopt samen met de leerling de verschillende stappen.

MATERIAAL

- kaartjes met afbeeldingen competenties
- blad met drie kolommen
- kaartjes met afbeeldingen persoonlijkheidskenmerken
- invulfiche leerkracht

ORGANISATIE

één op één

DUUR

20 min

STAPPENPLAN

1

Je wilt te weten komen waar de leerling denkt goed in te zijn (competenties).
Dit is een inschatting van het kind zelf.

Nodig: kaartjes met afbeeldingen competenties

De leerkracht kan op voorhand een 8-tal kaarten kiezen waarover hij/zij meer te weten wil komen bij de leerling (afhankelijk van de leeftijd kunnen dit minder of meer kaarten zijn).

Een **richtlijn** om een keuze te maken in de kaartjes:

- Kies 2 kaartjes waarvan je weet dat de leerling er goed in is
- Kies 2 kaartjes waarvan je weet dat de leerling er minder goed in is
- Kies 4 kaartjes waar je nog minder goed zicht op hebt bij de leerling

De leerling legt de kaartjes in volgorde waarin de leerling denkt goed te zijn.

Ik ben goed in:

toneel spelen, knutselen, schrijven, lezen, fietsen, dansen, in de tuin werken, rekenen, koken, instrument spelen, bouwen, leren over de natuur, feiten (over de wereld) onthouden, gamen, voetballen, talen leren, zingen, huisdier verzorgen ... (zelf in te vullen)

Bijkomende vragen die je kan stellen:

- *Kun je dat uitleggen?*
- *Met wie doe je dit dan?*
- *Hoeveel keer (per week/maand) doe je dit?*
- *Wanneer/in welke situatie heb je dit al gedaan? (thuis/op school/in de vakantie...)*
- *Hoe komt het dat je hier goed in bent? Hoe merk je dat?*
- *Waar ben je trots op?*
- *Waar zou je graag nog in groeien/ over bijleren?*

2

In een tweede stap wordt nagegaan wat de leerling denkt hoe zijn ouders/leerkracht/ klasgenoten kijken naar de leerling zelf?

Wat denken anderen over jou?

- *Mijn mama/papa vindt dat ik goed ben in*
- *Mijn broer/zus vindt dat ik goed ben in ...*
- *Mijn klasgenoten (of specifieke klasgenoten) vinden (vindt) dat ik goed ben in...*
- *Mijn juf/meester vindt dat ik goed ben in...*

Achtergrondinfo

Zelfbeelden in de lagere school worden vooral bepaald in relatie met anderen.

3

In een volgende stap ga je na welke **eigenschappen** een leerling zich aanneemt.

- Hoe ziet een leerling zichzelf?
- Wat past bij mij?

Nodig: kaartjes met persoonlijkheidskenmerken.

De leerkracht kan op voorhand een 8-tal kaarten kiezen waarover hij/zij meer te weten wil komen bij de leerling (afhankelijk van de leeftijd kunnen dit minder of meer kaarten zijn). Een richtlijn om een keuze te maken in de kaartjes:

- Kies 2 kaartjes waarvan je weet dat de leerling zo is
- Kies 2 kaartjes waarvan je weet dat de leerling zo niet is
- Kies 4 kaartjes waar je nog minder goed zicht op hebt bij de leerling

Nu gaat de leerling elke eigenschap in de passende kolom leggen: dit past bij mij, dit past niet bij mij, dit past soms bij mij.

Ik ben...

creatief	je bedenkt graag nieuwe dingen	een leider	je bent de eerste die iets voorstelt
geduldig	je kan goed wachten en je vindt het niet erg als dingen lang duren	gehoorzaam	je doet precies wat iemand anders zegt dat je moet doen je luistert goed
verlegen	je durft niet zo goed iemand aan te spreken je voelt je wat bang in nieuwe situaties of bij nieuwe mensen	bedachtzaam	je denkt na voor je iets zegt of doet
grappig	je vertelt graag een mopje en doet anderen lachen	handig	je kan goed met je handen werken om bv. iets in elkaar te steken
rustig	je bent kalm en niet druk	behulpzaam	je helpt graag anderen
ordelijk	je werkt netjes en verzorgd	nieuwsgierig	je wilt graag alles weten
slim	je begrijpt dingen en weet veel	beleefd	je doet aardig en netjes je gebruikt geen lelijke woorden
sociaal	je bent graag in groep je denkt eerst aan de anderen en dan aan jezelf	dapper	je durft veel, ook als het gevaarlijk of een beetje eng is
eerlijk	je spreekt steeds de waarheid	een doorzetter	je geeft niet op, ook al gaat het moeilijk
enthousiast	je bent steeds vrolijk en doet de dingen met veel plezier		

Bijkomende vragen

- Kan je dat uitleggen?
- In welke situatie ben je zo? (in een bepaalde les, in de klas, thuis, op de speelplaats...)
- Hoe zien we dat aan jou?
- Waar ben je trots op?
- Waar zou je graag nog in groeien?

4

In de vierde stap wordt nagegaan wat de leerling denkt hoe zijn ouders/leerkracht/ klasgenoten kijken naar de leerling zelf (qua persoonlijkheidskenmerken)?

Hoe zou

- jouw mama/papa
- jouw broer/zus
- jouw klasgenoten/ of een specifieke klasgenoot
- jouw juf of meester

... jou beschrijven?

Bijkomende vragen

- *Waarom denk je dat?*
- *Vind je dat leuk/niet leuk?*

REFLECTIE (ALS LEERKRACHT)

Sta even stil bij wat de leerling vertelt:

- Zijn er opvallende zaken?
- Wat wist je nog niet?
- Zijn er dingen die bevestigd worden?
- Op welke manier kan je deze (nieuwe) informatie meenemen in je didactisch handelen?
- Zijn er mogelijkheden om elementen die belangrijk zijn voor de leerling in te zetten in de klas?
- Op welke manier kunnen er drempels zijn voor deze leerling om betrokken te zijn in de lessen?
- Hoe kan ik hierop didactisch inspelen zodat die drempels kleiner worden of verdwijnen?

LESTIP!

Julan is een timide jongen. De meester neemt tijdens een vrij moment de kans om Julian beter te leren kennen. Julian geeft aan graag te knutselen, te leren over de natuur en zorgt veel voor zijn hond. Hij wil graag later dierenarts worden. Hij vindt van zichzelf dat hij behulpzaam, nieuwsgierig en creatief is. Julian glundert wanneer hij vertelt dat hij gisteren zijn zusje hielp met het maken van haar huiswerk. Hij geeft echter ook aan dat hij denkt dat de meester hem ziet als een stille jongen die niet veel weet en niet goed meewerkt. Daardoor zegt hij niet veel aan de meester.

De meester beslist om volgende week voor het wero-thema naar het park te gaan om op zoek te gaan naar kriebelbeestjes. Hij ziet Julian openbloeien tijdens de activiteit. Hij moedigt Julian aan om zijn klasgenoten te helpen tijdens de opdrachten.

Zelfbeeld (bijlage)

Competenties

toneelspelen

knutselen

schrijven

lezen

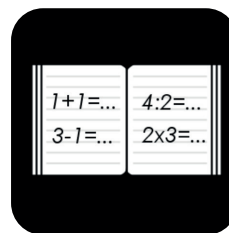
fietsen

dansen

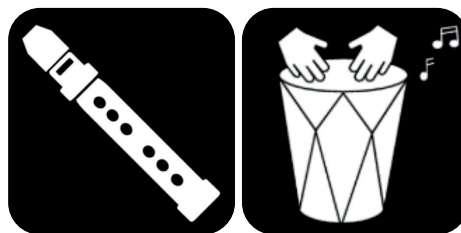
in de tuin werken

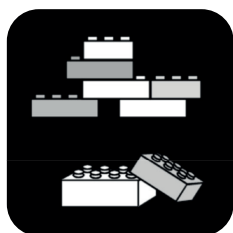
rekenen

koken

een instrument spelen

bouwen

leren over de natuur

feiten (over de wereld) onthouden

gamen

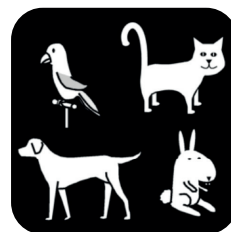
voetballen

talen leren

zingen

een huisdier verzorgen

bron: sclera.vzw

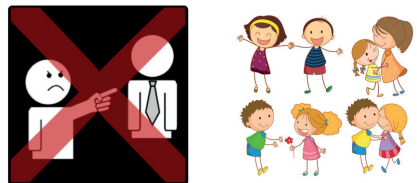
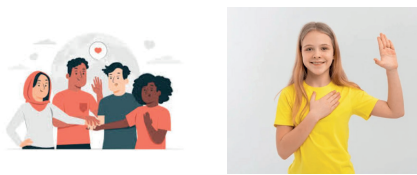

dit past bij mij

dit past niet bij mij

  creatief	 geduldig	 een leider	 slim
  gehoorzaam	 verlegen	 bedachtzaam	 dapper
  grappig	 handig	 rustig	 enthousiast

 behulpzaam	 ordelijk	 nieuwsgierig	 beleefd
 eerlijk	 een doorzetter	 sociaal	

Zelfbeeld

Invulfiche leerkracht

Naam leerling

Datum

1. COMPETENTIES

Volgorde

--	--	--	--	--	--	--	--

Notities

2. PERSOONLIJKHEIDSKENMERKEN

Dit past bij mij	Dit past soms bij mij	Dit past niet bij mij

Notities
